

Miljøverndepartementet

Tidl ref
2005/00280-/DH

Vår ref
2008/01691-7/FD IV/NJB

Dato

19 FEB 2009

HØRING OM GJENNOMFØRING AV INSPIRE-DIREKTIVET

Det vises til brev av 7. november 2008 hvor Miljøverndepartementet (MD) har sendt på høring et forslag om hvordan europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/2/EF om etablering av en infrastruktur for geografisk informasjon i Det europeiske fellesskapet (Inspire) kan implementeres i norsk rett.

Forsvarsdepartementet (FD) er positiv til en implementering av Inspire-direktivet, da dette vil sikre tilgang til offentlig forvaltet geografisk informasjon (geodata), bl.a. om natur, samferdsel, bebyggelse, befolknings- og miljøforhold. Bedre tilgang til geodata er også en forutsetning for god miljøpolitikk og god miljøforvaltning, bl.a. for å kunne etablere tjenester for miljøovervåking og sikkerhet. Direktivet og tilhørende lovforslag, vil også bidra til en bedre koordinering av virksomhet knyttet til forvaltning av geografisk informasjon innen et stort antall samfunnsområder, og vil få betydning for elektronisk forvaltning generelt.

Generelt

FD vil gjennom Forsvarets militærgeografiske tjeneste (FMGT) sin deltakelse i rådet og referansegruppen for "Norge digitalt", følge implementeringen av Inspire-direktivet og ny geodatalov, med interesse.

Under forutsetning av at omfanget av tematiserte datasett til "Norge digitalt" fra Forsvaret ikke endres, vil en implementering av direktivet ikke medføre ekstra kostnader for Forsvaret.

Direktivet vil imidlertid bidra til betydelig utvidet bruk og økte kvalitetskrav til de data

og tjenester som tilbys, og Forsvarets prosjekter knyttet til anvendelse av tilgjengelig informasjon, vil følgelig ta hensyn til de standarder og kvalitetskrav som dette medfører.

Implementering av direktivet vil kunne forbedre beslutningsgrunnlaget knyttet til øvelser og operasjoner på nasjonalt territorium.

FD anbefaler at Forsvarets deltakelse i "Norge digitalt" fortsetter som i dag. FMGT kan som i dag håndtere nødvendig koordinering opp mot Forsvarets forskningsinstitutt.

EPCIP

MD foreslår i tillegg til innføringen av minimumsdirektivet også å åpne for tilgang for allmennheten. Utkastet baserer seg på en formalisert videreføring og utvidelse av samarbeidet om "Norge digitalt". Her påpeker MD at den geografiske infrastrukturen i stor grad er blitt virksomhetskritisk for en rekke funksjoner i samfunnet. Det er derfor ingen ulempe om samarbeidet bringes i mer formaliserte former. MD ønsker å lovfeste hvem som skal være forpliktet til å delta i samarbeidet. I denne sammenhengen viser FD til EPCIP¹ om mulig interessekonflikt i forhold til Inspire-direktivet, se særlig EPCIP artikkel 9:

"Member states, the Commission, and relevant supervisory bodies shall ensure that sensitive European Critical Infrastructure Protection — related information submitted to the Member States or the Commission, is not used for any purpose other than the protection of critical infrastructures."

Sikkerhetsloven

Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste har som formål å beskytte skjermingsverdig informasjon og objekter mot bl.a. etterretningsaktivitet. Med objekter menes enhver form for eiendom², og som derav vil kunne være omfattet av utkastet til ny geodatalov, se direktivets vedlegg 1, 2 og 3. FD viser særskilt til ny § 17 b i sikkerhetsloven (plikt til å beskytte skjermingsverdige objekter) som er vedtatt, men ikke trådt i kraft i påvente av forskrifter om objektsikkerhet. Bestemmelsen krever at objekteier skal beskytte objektet med sikkerhetstiltak.

Etter ny § 17 b 3.ledd skal sikkerhetstiltakene også ta sikte på å redusere muligheten for etterretningsaktivitet mot objektet.

¹ Council of the European Union - Directive on the identification and designation of European Critical Infrastructure and the assessment of need to improve their protection

² Jfr sikkerhetsloven § 3 nr. 12 - definisjon av skjermingsverdig objekt: "eiendom som må beskyttes mot sikkerhetstruende virksomhet av hensyn til rikets sikkerhet eller alliertes sikkerhet eller andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser".

Fra forarbeidene³ gjengis:

“Gjennomføring av sabotasje- eller terrorhandlinger må forventes å kreve forberedende etterretnings- og spionasjeaktivitet. I *tredje ledd* er det derfor fastsatt at sikkerhetstiltakene også skal ta sikte på å redusere muligheten for etterretningsaktivitet mot objektet.”

Det pågår et arbeid med utarbeide forskrifter om objektsikkerhet til sikkerhetsloven. En tverrsektoriell arbeidsgruppe fremmet i 2002 et forskriftsutkast⁴ om objektsikkerhet. Her ble bl.a. følgende bestemmelser foreslått:

“Objekteier skal beskytte objektet mot etterretningsvirksomhet som har til hensikt å forberede sabotasje og terrorhandling. Sikkerhetstiltakene skal ta sikte på å redusere muligheten for innhenting av opplysninger om funksjoner, betydning, kapasitet, sårbarhet og sikkerhetstiltaket tilknyttet objektet.”

I samme rapport side 111 fremkom mer videre at sikkerhetstiltakenes effektivitet ofte vil avhenge av motstanderens kunnskap om tiltakene og sårbarheten. Unødvendig eksponering av egen sårbarhet ved det enkelte objekt skulle unngås. FD viser videre til at sikkerhetsloven pålegger virksomheter å beskytte skjermingsverdig informasjon. Dette kan sies å innebefatte bl.a. informasjon som omhandler forsvar av landet, sikkerhetspolitiske forhold og kritisk infrastruktur. Slik informasjon skal sikkerhetsgraderes og beskyttes i henhold til bestemmelser gitt i og i medhold av sikkerhetsloven.

Etter sikkerhetslovens § 12 skal sikkerhetsgradert informasjon bare overlates til personer ansatt i virksomheter som er omfattet av sikkerhetsloven og som har tjenestelige behov. Personer må videre i nødvendig utstrekning være klarert og autorisert etter sikkerhetsloven.

Lov om infrastruktur for geografisk informasjon

Når det gjelder bestemmelser om objektsikkerhet er dette sentrale bestemmelser for beskyttelse av bl.a. sårbar infrastruktur. Informasjon som blir offentliggjort om et mulig skjermingsverdig objekt kan ikke senere beskyttes ved gradering.

FD anbefaler følgende endringer til lov om infrastruktur for geografisk informasjon:

Utkastets § 2 bør endres til:

“Loven gjelder geodata i elektronisk format som vedrører tema fastsatt av

³ Se Ot.prp. nr 21 (2007-2008) side 44 annen spalte.

⁴ Rapport fra arbeidsgruppe om objektsikkerhet av 24. mai 2002 som ble sendt på ekstern høring av Forsvarsdepartementet den 5. august 2003.

departementet i forskrift.

Loven gjelder ikke for geodata som er sikkerhetsgradert eller relatert til skjermingsverdige objekter etter lov om forebyggende sikkerhetstjeneste og forskrifter til denne.”

Utkastets § 3 om definisjoner bør utvides til å omfatte bl.a. geodata, søketjeneste, visningstjeneste, nedlastningstjeneste, transformasjonstjeneste, påkallingstjeneste, interoperabilitet og metadata.

Utkastets § 5 bør endres slik at henvisning til ”Norge digitalt” utgår og formuleringen kun gjengir:

”Deltakerne skal etablere og operere et felles nettverk av følgende tjenester.”

FD viser her til sikkerhetsloven § 11 og forskrift om informasjonssikkerhet kapittel 5 når det gjelder krav om informasjonssikkerhet når et informasjonssystem skal sikkerhetgodkjennes (utveksling av gradert informasjon).

Utkastets § 6 nr. 6 bokstav a) bør endres til:

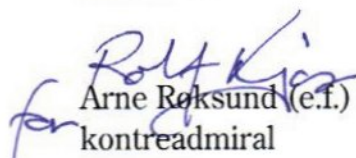
”Allmennhetens rett til tilgang til tilvisnings-, nedlastnings-, transformasjons-, eller påkallingstjenestene, eller via e-handelstjenester, gjelder ikke når:

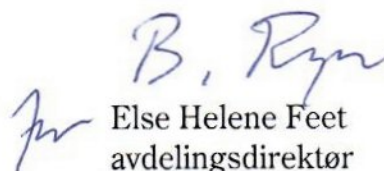
- informasjonen er underlagt lovbestemt taushetsplikt.”

Videre bør det henvises til sikkerhetsloven i merknadene til §§ 2 og 6.

Det forutsettes at implementering av dette direktivet ikke medfører at skjermingsverdig informasjon gjøres kjent eller at direktivet kommer i motstrid til reglene om objektsikkerhet i sikkerhetsloven med forskrifter.

Med hilsen

Arne Røksund (e.f.)
kontreadmiral

Else Helene Feet
avdelingsdirektør